

КОЛУБОВСЬКИЙ Яків Миколайович (07(19). 10. 1863, м. Глухів Черніг. губ., нині Сум. обл. — після 1931, там само) — педагог, історик філософії, бібліограф. Закін. Глухів. прогімназію, Колегію П. Галагана (Київ, 1882), С.-Петербур. університет (зі ступ. канд. н., 1886). Слухав лекції з філософії та психології у Ляйпциг. університеті (Німеччина), де також очолював академ. слов'ян. товариство, працював у психол. лаб. В. Вундта. Учителював (1887–90 і 1892–1903); 1891–92 — секр., заст. ред. ж. «Вопросы философии и психологии» (Москва); водночас 1893–1918 — керуючий справами Всерос. попечительства сліпих; 1899–1917 — секр. ред. «Журнала Министерства народного просвещения»; 1918–20 — директор Колегії П. Галагана; за сумісництвом від 1919 — чл. Постій. комісії для складання біогр. словника діячів укр. землі при УАН; 1920–24 — проф., декан факультету соц. виховання Глухів. ІНО; 1924–28 — проф. Ніжин. ІНО. Співорганізатор і учасник міжнар. з'їздів у справах сліпих у Берліні (1898), Гамбурзі (1907), Манчестері (1908), Відні (1910), Філадельфії (1911), Дюссельдорфі (1913), Лондоні (1914)

та ін. Написав перший повний нарис історії рос. філософії (з укр. матеріалами) як додаток до рос. перекладу «Истории новой философии в сжатом очерке» Ф. Ібервега та М. Гайнце (С.-Петербург, 1890; 1898–99), курси лекцій із логіки, бібліогр. огляди праць С. Гогоцького і П. Юркевича, низку статей з історії рос. філософії та педагогіки для «Энциклопедического словаря» Ф. Брокгауза й І. Ефрона та часописів. Частина неопубл. рукописів К. зберігається в Архіві РАН.

Основні праці

Психологическая лаборатория В. Вундта // Рус. богатство. 1890. № 2–3; Материалы для истории философии в России. 1855–1888 // Вопр. философии и психологии. Москва, 1890. Год 1, кн. 4; 1891. Год 2, кн. 5, 6; Философский ежегодник: Обзор книг, статей и заметок, преимущественно на русском языке, имеющих отношение к философским знаниям. Москва, 1894. Год 1 (1893); 1896. Год 2 (1894); Английские съезды по делам слепых. С.-Петербург, 1909; Work for the Blind in Russia. 1910; Международные съезды по делам слепых. Испанский съезд по делам слепых. С.-Петербург, 1913; Слепые и война. Петроград, 1916; Опыт коллективного обследования одаренности // Зап. Ніжин. ІНО. 1926. Кн. 6; По рефлексологических лабораториях // Там само. 1927. Кн. 7; До питання про філософію на Україні // Там само. 1928. Кн. 8.

Рекомендована література

1. Заремський М. Й. Історіософія Я. М. Колубовського та її вплив на дослідження філософського процесу в Росії // Мат. 4-ї Сум. обл. наук. істор.-краєзн. конф. Ч. 1. С., 2001;
2. Смольницька М. Колегія Павла Галагана в національно-культурному житті України (1871–1920 рр.). К., 2007.

Г. В. Самойленко

Бібліографічний опис:

Колубовський Яків Миколайович / Г. В. Самойленко // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-3149>. — Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).